Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

_____

“ ____ ” серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

МЕГАТРЕНДИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини

освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

вид дисципліни обов’язкова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026/2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
«27» серпня 2026 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ігор МАТЮШЕНКО, д-р екон. наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ХНУ імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри

_____ Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

_____ Владислав ГОНЧАРЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

_____ Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Мегатренди міжнародних економічних відносин» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»
підготовки магістра
за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)
спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Мегатренди міжнародних економічних відносин» є формування у здобувачів вищої освіти компетенцій з ідентифікації напрямів майбутніх змін кон'юнктури ринків під дією певних факторів, вмінь здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку міжнародних економічних відносин.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни.

- вивчення теоретичних та методичних засад дослідження сучасних мегатрендів та їх впливу на світові ринки товарів та послуг;
- дослідження сучасних мегатрендів, їх взаємовпливу та впливу на стан основних світових ринків товарів та послуг;
- дослідження впливу урядових політик та міжнародних організацій на кон'юнктуру світових ринків
- формування здатності прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням глобальних змін.

1.3. Кількість кредитів – 6.
1.4. Загальна кількість годин – 180.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	4 год.
Самостійна робота	
116 год.	164 год.
у т.ч. індивідуальна робота	
курсова робота – 30 год.	

1.6. Перелік компетенцій, що формує дисципліна

ІК. Здатність комплексно розв'язувати складні професійні завдання та проблеми у сфері економіки та міжнародних економічних відносин в умовах невизначеності та змін, шляхом проведення наукових досліджень, впровадження інновацій, а також генерування нових ідей у контексті навчання та професійної діяльності.

Загальних компетенцій:

ЗК 1(1). Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 2(1). Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 3(1). Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ЗК 5(1). Здатність працювати в команді.
ЗК 6(1). Здатність розробляти та управляти проєктами.
ЗК 2(2). Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 3(2). Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 5(2). Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальних (фахових) компетенцій:

СК 3(1). Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
СК 4(1). Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.
СК 5(1). Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.
СК 6(1). Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.
СК 7(1). Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.
СК 9(1). Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.
ФК 1(2). Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.
ФК 2(2). Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.
ФК 3(2). Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.
ФК 5(2). Здатність застосовувати кумулятивні знання, науковотехнологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.
ФК 6(2). Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і їхнього впливу на економічний розвиток країн.
ФК 9(2). Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна

ПРН1 (1). Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науковопрактичних проблем.
ПРН 2 (1). Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.
ПРН 4 (1). Розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.
ПРН 5 (1). Дотримуватися принципів академічної доброчесності
ПРН 8(1). Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науковоаналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.
ПРН 10(1). Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.
ПРН 11(1). Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН 12(1). Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.
ПРН 2(2). Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.
ПРН 3(2). Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.
ПРН 4(2). Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.
ПРН 5(2). Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.
ПРН 6(2). Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.
ПРН 7(2). Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.
ПРН 8(2). Розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.
ПРН 10(2). Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.
ПРН 11(2). Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин.
ПРН 12(2). Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.
ПРН 14(2). Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

1.8. Пререквізити: базові знання за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини з дисциплін Мікроекономіка та макроекономіка, Світова економіка/ Міжнародна економіка, Міжнародні економічні відносини, Країнознавство, Економіка підприємства/ Економіка фірми, Управління зовнішньоекономічною діяльністю, Міжнародне публічне і приватне право, Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття мегатрендів та їх особливості їх впливу на міжнародні економічні відносини

Поняття та причини виникнення мегатрендів. Взаємозалежність мегатрендів. Європейський досвід аналізу мегатрендів. Центр дослідження мегатрендів Європейської Комісії

Тема 2. Глобалізація та регіоналізація

Поглиблення міжнародного поділу праці та взаємозалежності економік. Зростання міжнародної торгівлі та інвестицій. Формування великих регіональних економічних блоків (ЄС, USMCA, MERCOSUR, ASEAN). Одночасне посилення регіоналізації – створення локальних ринків із власними правилами (наприклад, ЄС як економічний та правовий простір).

Тема 3.Цифровізація та розвиток інформаційних технологій

Перехід від традиційних до цифрових бізнес-моделей. Швидкий розвиток електронної комерції, онлайн-послуг, цифрових маркетплейсів. Використання штучного інтелекту, блокчейну, великих даних (big data), Інтернету речей (IoT). Поява «цифрових економік» (наприклад, Естонія, Південна Корея).

Тема 4. Зміна балансу економічної сили

Зміщення центру світової економіки в бік Азії (зростання ролі Китаю, Індії, В'єтнаму). Зниження частки США та ЄС у світовому ВВП. Формування нових центрів сили – БРІКС, країни Перської затоки, Африка як потенційний регіон зростання.

Тема 5. Зелений перехід та сталий розвиток

Глобальний курс на скорочення викидів CO_2 та перехід до відновлюваних джерел енергії. Поширення ESG-стандартів (екологія, соціальна відповідальність, корпоративне управління). Активна боротьба зі зміною клімату (Паризька угода, «Зелена угода» ЄС). Розвиток «зеленої» економіки: електромобілі, енергоефективні технології, переробка відходів.

Тема 6. Фінансова глобалізація та трансформація ринків капіталу

Лібералізація фінансових потоків, мобільність капіталу. Вплив глобальних фондових ринків на економіки країн. Поширення криптовалют та цифрових валют центральних банків (CBDC). Зростання ролі інвестиційних фондів, венчурного капіталу, фінтех-компаній.

Тема 7. Трансформація світової торгівлі

Зростання протекціонізму, торговельних воєн (США – Китай, ЄС – Росія тощо). Розвиток нових логістичних маршрутів (Нового шовкового шляху, арктичних шляхів). Переорієнтація ланцюгів постачання через політичні ризики (friendshoring, nearshoring). Розвиток електронної торгівлі, зростання ролі платформ Amazon, Alibaba.

Тема 8. Міграція та глобальний ринок праці

Масова трудова міграція (зокрема з країн, що розвиваються, до розвинених). Зростання мобільності фахівців завдяки цифровим технологіям. Поширення дистанційної роботи та фрілансу. Демографічні зміни: старіння населення в Європі та Японії, молоді ринки праці в Африці.

Тема 9. Соціально-економічна нерівність

Зростання розриву між розвиненими та країнами, що розвиваються. Поглиблення внутрішньої нерівності доходів у країнах. Ризики соціальних конфліктів і протестів через нерівність доступу до ресурсів, освіти, медицини.Виникнення «цифрової нерівності» (нерівний доступ до сучасних технологій).

Тема 10. Глобальні ризики та нестабільність

Геополітичні конфлікти (Україна – Росія, Тайвань, Близький Схід). Пандемії та глобальні загрози здоров'ю (COVID-19 як приклад). Кіберзлочинність і загроза безпеці даних. Часті економічні кризи та «шоки» у світовій економіці.

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*	*11*	*12*	*13*
Тема 1. Поняття мегатрендів та їх особливості їх впливу на міжнародні економічні відносини	16	4	4			8		2				14
Тема 2. Глобалізація та регіоналізація	16	4	4			8		1	1			13

Тема 3. Цифровізація та розвиток інформаційних технологій	14	2	2			10		1	1			13
Тема 4. Зміна балансу економічної сили	14	2	2			10		1	1			13
Тема 5. Зелений перехід та сталий розвиток	13	2	2			9		1				14
Тема 6. Фінансова глобалізація та трансформація ринків капіталу	16	4	4			8		1				14
Тема 7. Трансформація світової торгівлі	16	4	4			8		1				14
Тема 8. Міграція та глобальний ринок праці	16	4	4			8		1				13
Тема 9. Соціально-економічна нерівність	13	2	2			9		1				13
Тема 10 Глобальні ризики та нестабільність	16	4	4			8		2	1			13
Індивідуальне завдання (курсова робота)	**30**					**30**	**30**					**30**
Усього годин	**180**	**32**	**32**			**116**	**180**	**12**	**4**			**164**

4. Теми семінарських/практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1-4	Поняття мегатрендів та їх особливості їх впливу на міжнародні економічні відносини	4	
5-8	Глобалізація та регіоналізація	4	1
9-10	Цифровізація та розвиток інформаційних технологій	2	1
11-12	Зміна балансу економічної сили	2	1
13-14	Зелений перехід та сталий розвиток	2	
15-18	Фінансова глобалізація та трансформація ринків капіталу	4	
19-22	Трансформація світової торгівлі	4	

23-26	Міграція та глобальний ринок праці	4	
27-28	Соціально-економічна нерівність	2	
29-32	Глобальні ризики та нестабільність	4	1
	Разом	**32**	**4**

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Опрацювання конспекту лекцій, вивчення рекомендованої літератури за темами, які розглядаються в курсі	46	78
2	Підготовка до практичних занять, доопрацювання та оформлення результатів практичних завдань, підготовка до виступів на заняттях	40	56
3	Виконання курсової роботи. Розробка плану курсової роботи. Збір аналітичних та статистичних даних. Обробка інформації та літератури. Формування здобутого матеріалу у єдину науково-дослідну роботу. Оформлення згідно з встановленими стандартами, що наведені у методичному посібнику «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин : методичні рекомендації до виконання курсової роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародні економічні відносини», щодо написання курсових робіт. Підготовка до захисту роботи.	30	30
	Разом	**116**	**164**

6. Індивідуальні завдання

Робочим навчальним планом 1-го курсу спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини другого (магістерського) рівня вищої освіти передбачено виконання індивідуального науково-дослідного завдання – **курсової роботи** з навчальної дисципліни «Мегатренди міжнародних економічних відносин». Детальні вимоги до вибору теми дослідження, завдання, організації виконання, змісту, оформлення, захисту та критерії оцінювання курсової роботи наведені у навчально-методичному посібнику «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин : методичні рекомендації до виконання курсової роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» / уклад. В. В. Гончаренко, С. А. Касьян, П. О. Черномаз. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 36 с.

Рекомендовані теми курсової роботи:

1. «Економіка знань»: суть і перспективи розвитку.
2. «Нова економічна географія» Пола Кругмана та її значення для розвитку світової просторової економіки і міжнародної торгівлі.
3. «Римський клуб»: історія створення та його внесок у розвиток сучасного суспільства.
4. Агломерація світового індустріального сектору та урбанізаційних процесів: передумови і наслідки.
5. Антиглобалізм: історія виникнення, суть та основні тенденції.
6. Аутсорсинг і офшоринг у міжнародному поділі праці: суть і приклади застосування.
7. Використання альтернативних джерел енергії як шлях вирішення енергетичної проблеми.

8. Вплив «третього сектора» на розвиток світового господарства і міжнародних економічних відносин.
9. Вплив процесів економічної глобалізації на відкритість економік країн світу: причини та приклади збільшення відкритості.
10. Впровадження кластерної концепції в Україні: можливості, що відкриваються, і проблеми реалізації.
11. Генна інженерія як шлях вирішення продовольчої проблеми: позитивні та негативні аспекти.
12. Глобалізація й потенційна проблема світової нестабільності.
13. Глобалізація та інтернаціоналізація як вектори міжнародної економічної інтеграції.
14. Глобалізація та регіоналізація в сучасних міжнародних економічних відносинах.
15. Глобальна водогосподарська проблема: регіональні відмінності та шляхи вирішення.
16. Глобальна екологічна проблема: причини виникнення, шляхи вирішення.
17. Глобальна продовольча проблема: регіональні відмінності та шляхи вирішення.
18. Демографічна проблема: основні світові тенденції.
19. Економічна глобалізація як наукова категорія: різні погляди вчених та теорії глобалізації.
20. Енергетична проблема світового господарства, її перспективи та шляхи вирішення.
21. ЄС як найбільш розвинуте інтеграційне об’єднання країн світу: сучасні проблеми розвитку.
22. Індикатори економічної глобалізації: суть та причини їх просторової відмінності.
23. Інноваційна модель розвитку як основна модель економічно розвинених країн світу.
24. Інтернаціоналізація виробництва як наслідок поглиблення міжнародного поділу та кооперації праці, її етапи.
25. Інтернаціоналізація науково-дослідної діяльності та інновацій: суть, напрямки, провідні галузі.
26. Інтернаціоналізація світового господарства як наукова категорія, її суть і рівні.
27. Компаративний аналіз позитивних і негативних сторін глобалізації.
28. Конкурентоспроможність країн світу: географічні відмінності у показниках, проблеми та шляхи її підвищення.
29. Концепція сталого розвитку як глобальна доктрина сучасності: передумови виникнення та проблеми реалізації.
30. Межі зростання чисельності населення: шляхи вирішення проблеми.
31. Методи здійснення міжнародної економічної інтеграції.
32. Міжнародна кооперація праці: суть, типи, форми та рівні.
33. Міжнародна міграція робочої сили як показник ступеня розвитку глобалізації.
34. Міжнародний наркобізнес як світова проблема: просторова організація та зусилля світового співтовариства в її подоланні.
35. Міжнародний поділ праці як основа формування генетичних зв’язків світового господарства: суть, історія виникнення та закономірності розвитку.
36. Міжнародні економічні відносини як основа формування світового господарства: сучасні проблеми розвитку.
37. Місце і роль України у вирішенні глобальних проблем людства.
38. Місце та роль України в сучасних глобалізаційних процесах.
39. Модель наздоганяючого розвитку: позитивні риси, недоліки та можливості її використання країнами, що розвиваються.
40. Надінтеграційні економічні утворення: передумови створення та перспективи розвитку (на прикладі АТЕС, БРІКС, ШОС).
41. Неприбуткова природа організацій «третього сектора».
42. Новий і новітній міжнародний поділ праці: суть, загальні риси та відмінності.
43. Основні екологічні проблеми: різні погляди вчених щодо масштабів та наслідків.
44. Основні положення теорії економічної інтеграції: погляди різних наукових шкіл.
45. Основні чинники, що впливають на розвиток міжнародного поділу праці в умовах глобалізації.

46. Особливості розвитку інтеграційних процесів в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: АСЕАН та АТЕС.
47. Поняття «третього сектора» і його відмінність від державного та приватного секторів економіки.
48. Проблеми забруднення атмосфери та різні погляди вчених на «парниковий ефект».
49. Проблеми розвитку «третього сектора» і організацій «соціальної економіки» в Україні.
50. Проблеми Світового океану: суть та шляхи подолання.
51. Розбіжності показників якості життя населення країн «центра» і «периферії» як проблема на шляху впровадження концепції сталого розвитку світу.
52. Розвиток багатонаціонального підприємництва як складова частина економічної глобалізації.
53. Розвиток організацій «соціальної економіки» в країнах ЄС.
54. Сировинна проблема, її вплив на розвиток світового господарства та світовий ринок.
55. СОТ як світова інституція міжнародних торговельних відносин: проблеми, які стоять на шляху втілення в життя її положень.
56. Структура «третього сектора»: кооперативи, асоціації, товариства взаємодопомоги, фонди, соціальні підприємства.
57. Структурні рівні економічної глобалізації: особливості прояву у світовому господарстві.
58. Суб'єкти світового господарства та міжнародних економічних відносин: проблеми взаємовідносин.
59. Сутність, параметри і тенденції фінансової глобалізації.
60. Сучасні концепції «соціальної економіки» і «третього сектора».
61. Традиційні та нові суб'єкти економічної глобалізації, проблема їх акомодації.
62. Трансформація структури світового господарства під впливом науково-технічного прогресу та регіоналізації: проблеми, що виникають.
63. Форми прояву та рівні економічної глобалізації: проблеми, що викликаються ними в світовому господарстві та міжнародних економічних відносинах.
64. Якість життя населення країн світу, її віддзеркалення у соціально-економічному розвитку та міжнародних відносинах: проблеми та шляхи їх вирішення.

7. Методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються наступні методи навчання: лекція, як правило, у поєднанні з наочною демонстрацією (презентація), пояснення, дискусія, практичні завдання, робота з науковою літературою, консультування, самостійна робота в тому числі в дистанційному курсі.

8. Методи контролю

Під час вивчення навчальної дисципліни «Мегатренди міжнародних економічних відносин» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового контролю на семінарських/практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються під час визначення підсумкової оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів (проміжний контроль) – на практичних підсумкових заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестові завдання; виконання практичних завдань.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять. Сума балів, які студент денної чи заочної (дистанційної) форм навчання може набрати за поточними контролями, дорівнює 60.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі

навчального матеріалу, визначеному програмою дисципліни «Мегатренди міжнародних економічних відносин». Максимальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.
Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Оцінювання відповідей на екзамені:
Час виконання – до 80 хвилин
Творче питання – 20 балів
Практичне завдання / задача – 20 балів

УВАГА! У разі прояву недоброчесності на екзамені студент одержує загальну нульову оцінку.

9. Схема нарахування балів та критерії оцінювання навчальних досягнень

Структура та складові підсумкових оцінок з дисципліни
Поточний контроль – 60 балів
Підсумковий контроль (екзамен) – 40 балів.
Заохочувальні бали – підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Мегатренди міжнародних економічних відносин» – до 10 балів.

Максимальні значення оцінювання діяльності студента під час вивчення навчальної дисципліни

<table>
<tr><td colspan="8">Поточний контроль та самостійна робота</td><td>Підсумковий семестровий контроль (екзамен)</td><td>Сума</td></tr>
<tr><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т7</td><td>Т8</td><td rowspan="2">40 балів</td><td rowspan="2">100 балів</td></tr>
<tr><td colspan="8">60 балів</td></tr>
</table>

Т1, Т2 ... Т8 – теми занять

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати **не менше 20 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Детальна структура розподілу поточних балів та детальні критерії оцінювання до всіх видів завдань (поточних, індивідуальних та підсумкового контролю) наведені в дистанційному курсі: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14777

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять – загалом до 60 балів, з них: активна робота та інформаційні виступи на семінарських заняттях – до 10 балів, підготовка творчих завдань з мультимедийними презентаціями – до 50 балів (2 виступи до 25 балів кожне).

Критерії поточного оцінювання знань студентів:

Інформаційні виступи на семінарських заняттях:

– **8-10 балів –** студент готує інформаційну доповідь в рамках теми на семінарських (практичних) заняттях, в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, активно доповнює хід обговорення проблемних питань.

– **5-7 балів–** студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та

аргументації, без використання необхідної літератури. При викладанні деяких питань студенту не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі суттєві неточності та помилки.

– **3-4 бали–** студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає відповідь під час усних та письмових виступів, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, не приймає учать в обговоренні проблемних питань, несистемно відвідує заняття.

– **1-2 бали–** студент намагається працювати в рамках теми на семінарських (практичних) заняттях, але не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

– **0 балів –** студент не працює на семінарському занятті або не відвідує заняття.

Підготовка творчих завдань з мультимедийними презентаціями:

– **20-25 балів –** студент активно готує та виступає з творчим завданням з презентацією в рамках теми на семінарських заняттях, в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час презентації, глибоко та всебічно розкриває зміст своєї презентації, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, відповідає на питання інших студентів і викладача.

– **15-19 балів–** студент в цілому володіє навчальним матеріалом на виступі з презентацією, викладає її основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання додаткової літератури. При виступі з презентацією студенту не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі суттєві неточності та помилки.

– **10-14 бали–** студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом на виступі з презентацією. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування), недостатньо розкриває зміст своєї презентації, допускаючи при цьому суттєві неточності, не може відповісти на питання інших студентів і викладача.

– **1-9 бали–** студент підготував творче завдання. але не виступав з презентацією на семінарському занятті, не володіє навчальним матеріалом, не розуміє теми й не розкрив її зміст.

– **0 балів –** студент не підготував творче завдання і не виступав з презентацією на семінарському занятті або не відвідує заняття.

Студент допускається до підсумкового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав **не менше 30** балів.

У разі прояву академічної недоброчесності на екзамені студент одержує загальну нульову оцінку.

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні екзамену

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №…

1. Поняття мегатрендів. Опишить ключові мегатренди, виділені Європейською Комісією. *(10 балів)*
2. Опишіть наслідки зміщення центру світової економіки в бік Азії (зростання ролі Китаю, Індії, В'єтнаму). *(15 балів)*
3. Опишіть вплив мегатренда боротьби зі зміною клімату та розвитку «зеленої» економіки. *(15 балів)*

Критерії підсумкового оцінювання знань студентів:

– **15-20 балів –** студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань.

– **6-14 балів–** студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації. При викладанні деяких питань студенту не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі суттєві неточності та помилки.

– **1-5 бали–** студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає відповідь під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

– **0 бали–** студент не володіє навчальним матеріалом, невзмозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для чотирьохрівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Зарахування неформальної освіти

Здобувачі можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах, які тематично пов'язані зі змістом дисципліни і співвідносяться із загальною кількістю кредитів.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

– онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою, дотичною до змісту навчальної дисципліни;

– участь у сертифікованих тренінгах і семінарах, присвячених темам, дотичним до змісту навчальної дисципліни;

– сертифіковані програми за тематикою, дотичною до змісту навчальної дисципліни, проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Умови зарахування:

– Здобувач має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.

– Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» на підставі поданого пакету документів від здобувача освіти.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Матюшенко І.Ю. Дистанційний курс «Мегатренди міжнародних економічних відносин» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14777
2. European Commission. Competence Centre on Foresight. The Megatrends Hub https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/tool/megatrends-hub_en
3. Григорова-Беренда Л.І. Кон'юнктура світових ринків: дистанційний курс. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2024-2025. Режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=9779
4. Григорова-Беренда Л.І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: навчальний посібник / Л. І. Григорова-Беренда, М. В. Шуба. 2-ге вид., випр., перероб. і доп. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 136 с. URL : http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/17818
5. Міжнародна торгівля і сталий розвиток. Економічні, історичні та моральні аргументи на користь асиметричної глобальної торгівлі / Боб Мілвард (Bob Milward). Київ : Наш Формат, 2025 р.
6. Міжнародні економічні відносини : підручник / [кол. авт.]; за ред. О. А. Довгаль. 2-ге вид., переробл. та доповн. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. 852 с.

Допоміжна література

1. Беренда С. В., Григорова-Беренда Л. І. Міжнародний бізнес в умовах зміни парадигми тарифного регулювання: від глобалізації до економічної безпеки. *Ефективна економіка*. 2025. № 6. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.6.37%20
2. Григорова-Беренда Л. І., Георгіу Д. С. Україна на світовому ринку продовольства: сучасні тренди. Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп». 2023. URL: https://doi.org/10.36074/mcnd-24.11.2023
3. Григорова-Беренда Л., Сухомлин А. ВПЛИВ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ НА ЗОВНІШНЮ ТОРГІВЛЮ УКРАЇНИ. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*, (February 9, 2024; Athens, Greece), 2024. P. 33–36. URL: https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/1591
4. Григорова-Беренда Л.І., Каверіна К.О. Торговельна політика та зовнішня торгівля Європейського Союзу. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*. Серія "Міжнародні відносин. Економіка. Країнознавство. Туризм". 2022. № 16. С. 6-15. URL: https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-16-01
5. Довгаль О. А. (2021). Диспропорції в розвитку глобальної торговельної системи: причини та

наслідки. *Бізнес Інформ*. № 6. С. 13–20. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-13-20
6. Світова економіка : підручник / [кол. авт.]; за ред. О. А. Довгаль. 2-ге вид., переробл. та доповн. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. 526 с.
7. Matyushenko I., Khanova O., Zaitseva A., Grygorova-Berenda L., Varvashenko V., Donkovcev D. CHAPTER 1. Development of scientific and technological cooperation between EU countries and Ukraine in the conditions of its post-war reconstruction // Integrative opportunities of national economies. Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, April 2025. (In press). URL: https://monograph.com.ua/catalog/chapter/827/
8. Matyushenko, I., Khanova, O., Trofymchenko, K. Implementation of the Green Deal Program in EU Countries and Ukraine as a Mechanism to Fight Climate Change / *European Integration: Past, Present and Future Perspectives*, 2024. Pp. 14 – 44. ISBN 979-889113805-6, 979-889113752-3. URL: https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85198145249&origin=resultslist
9. Matyushenko, I., Ryeznikov, V., Tofaniuk, O., Khanova O., Grygorova-Berenda, L., Zaitseva, A. Leveling breaks in the innovative development of socio-economic systems // Innovative development of national economies, 2022. Pp. 71–102. DOI: 10.15587/978-617-7319-64-0.CH3. URL: https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85151906835&origin=resultslist
10. Матюшенко І.Ю. Цифровізація та екологічне співробітництво: пріоритети науково-технологічного розвитку країн ЄС та України // Інноваційні напрями економіко-правового забезпечення «зеленої» трансформації України: монографія / [В. Л. Бредіхіна, А. П. Гетьман, Н. М. Внукова та ін.]; за заг. ред. В. Л. Бредіхіної, А. В. Стріжкової. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2025. С. 67 – 125. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2025/12/mono_ecology.pdf
11. Матюшенко І.Ю. Розвиток інноваційної екосистеми України на основі моделей країн - лідерів ЄС // Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах глобальних викликів: монографія/ [С. В. Глібко, О. В. Розгон, І. Ю. Матюшенко та ін.]; за ред. С.В.Глібка, О. В. Розгон. – Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2024. 303 с. URL: https://search.app/MJhEBV9PW8hWM4Zo9
12. Матюшенко І.Ю. Економко-правові чинники для вдосконалення інноваційно-інвестиційного механізму для розвитку цифрової економіки в країнах ЄС та України // Створення правових умов здійснення інноваційної діяльності на шляху набуття членства України в ЄС: монографія/ [С. В. Глібко, О. В. Розгон, І. Ю. Матюшенко та ін.]; за ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2023. (250 с.) – С. 5–112. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/stvorennya-pravovih-umov-zdijsnennya-innovaczijnoi-diyalnosti.pdf
13. Матюшенко І.Ю. Реалізація в Україні європейської інноваційної, промислової та підприємницької політик // Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: монографія/ [С. В. Глібко, О. В. Розгон, Ю. В. Георгієвський та ін.]; за ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон. – Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. – С.209–288. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/ monografiya_lyutij2023_compressed.pdf
14. Шуба М. В., Гончаренко К. О. Місце країн Європейського Союзу на світовому фармацевтичному ринку. *Бізнес Інформ*. 2023. №1. С. 18–24. URL: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-18-24
15. Шуба М. В., Дзюбенко В. М. Тенденції розвитку світового ринку освітніх послуг. Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин. Матеріали XIX науково-практичної конференції молодих вчених 19 квітня 2024 року. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 196 с. С.147-150. URL: https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/52712fbc0d36d2a9d78bc5dba39aa374.pdf
16. Шуба М. В., Шинкаренко О. С. Тенденції і перспективи розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних послуг. Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин. Матеріали XIX науково-практичної конференції молодих вчених 19 квітня 2024 року. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 196 с. С. 150-152. URL: https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/52712fbc0d36d2a9d78bc5dba39aa374.pdf

17. Шуба М. В., Штанько А. С. США на світовому фармацевтичному ринку: сучасний стан і перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2023. №8. С. 23–29. URL: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-23-29
18. Шуба М., Шуба О. Світовий ринок легкових автомобілів: особливості та тенденції розвитку. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics* : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове. 2023. Вип. 4. С. 178-187. URL: https://doi.org/10.58423/2786-6742/2023-4-178-187
19. Шуба М.В., Виговський Т. А. Місце України на світовому ринку цукру. Маркетингові стратегії, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку : Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Київ, 20 квітня 2023 року) : тези доповідей / відп. ред. П. В. Захарченко. Київ : 2023. 437 с. С. 59-63. URL: https://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/25/20-04-2023.pdf
20. *Global Market and Trade.* Ed. by Ireneusz Miciuła. London: IntechOpen, 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/373776028_Global_Market_and_Trade
21. Jakubik A., Keck A., Piermartini R. Trade Policy Implications of a Changing World: Tariffs and Market Power. *Applied Economics Letters*. 2022. 31(9). 783–787. URL: https://doi.org/10.1080/13504851.2022.2150140
22. Petrenko V., Grechanyk B., Ostapenko T., Onopriienko D., Hrashchenko I, Palyvoda O., Krasniuk S., Danilova E., Matyushenko I., Ryeznikov V., Tofaniuk O., Khanova O., Grygorova-Berenda L., Zaitseva A., Serbov M., Irtyshcheva I., Pavlenko O.. Innovative development of national economies: collective monograph. – Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2022. DOI: 10.15587/978-617-7319-64-0

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. World Trade Organisation [Електронний ресурс] : [organization’s website]. – Режим доступу: http://wto.org
2. Trade Map: https://trademap.org/
3. Standart Map: https://sustainabilitymap.org/standard-identify
4. Export Helpdesk: http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/
5. Eurostat: http://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home
6. Статистична база ООН щодо торгівлі товарами: http://www.fao.org/employment/home/en/